

“KEYS-STADI” PEDOGOGIK TEXNOLOGIYASINI “AVTOMOBIL YO‘LLARINI EKSPLUATATSIYA QILISH” FANIDA QO‘LLASH

Bobonazarov Temur Shuxrat o‘g‘li

Toshkent davlat transport universiteti assistenti

Xudoyorov Shohruh Abduvohid o‘g‘li

Toshkent davlat transport universiteti talabasi

Annotatsiya: Bugungi kunda erkin va mustaqil fikrlovchi, ijtimoiy-siyosiy hayotda ongli ravishda faol ishtirok etishga qodir yosh avlodni shakllantirish «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» ning asosiy ustuvor yo‘nalishidir. Bu esa mamlakatning ijtimoiy-siyosiy hayotiga demokratik asoslarini joriy etishni, fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat qurishni tezlashtirish imkonini beradi. Dastur ta‘lim muassasalari mustaqilligini kengaytirish orqali ta‘lim boshqaruvini demokratlashtirishni o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar;Keys-stadi Metodi,Keys-stadi metodining tuzilmasi.

“Keys-stadi” metodi, mantiqiy fikrlash, avtomobil yo‘llarini ekspluatatsiya qilish, tarqatma material, pedagogik texnologiya, mustahkamlash, yakuniy nazorat. Avtomobil yo‘llarini qurish fani bo‘yicha “Keys-stadi” pedagogik texnologiyasi haqida ma‘lumot keltirib o‘tsak:

Mazkur metodda biror muammo bo‘yicha ta‘lim oluvchilartomonidan bildirilgan erkin fikr va mulohazalarni to‘plab, ular orqalima‘lum bir yechimga kelinadi. “Keys-stadi” metodining yozma va og‘zaki shakllari mavjud. Og‘zaki shaklida ta‘lim beruvchi tomonidan berilgan savolga ta‘lim oluvchilarning har bir talaba o‘z fikrini og‘zaki bildiradi. Ta‘lim oluvchilar o‘z javoblarini aniq va qisqa tarzda bayon etadilar.

“Keys-stadi” metodi

“Keys-stadi” - inglizcha so‘z bo‘lib, (“case” – aniq vaziyat, hodisa, “study” – o‘rganmoq, tahlil qilmoq) aniq vaziyatlarni o‘rganish, tahlil qilish asosida o‘qitishni amalga oshirishga qaratilgan metod hisoblanadi. Mazkur metod dastlab 1921 yil Garvard universitetida amaliy vaziyatlardan iqtisodiy boshqaruv fanlarini

o'rganishda foydalanish tartibida qo'llanilgan. Keysda ochiq axborotlardan yoki aniq voqea- hodisadan vaziyat sifatida tahlil uchun foydalanish mumkin. Keys harakatlari o'z ichiga quyidagilarni qamrab oladi: Kim (Who), Qachon (When), Qayerda (Where), Nima uchun (Why), Qanday/ Qanaqa (How), Nima- natija (What).

“Keys metodi” ni amalga oshirish bosqichlari

Ish bosqichlari	Faoliyat shakliva mazmuni
1-bosqich: Keys va uning axborot ta'minoti bilan tanishtirish	✓ yakka tartibdagi audio-vizual ish; ✓ keys bilan tanishish(matnli, audio yoki media shaklda); ✓ axborotni umumlashtirish; ✓ axborot tahlili; ✓ muammolarni aniqlash
2-bosqich: Keysni aniqlashtirish va o'quv topshirig'ni belgilash	✓ individual va guruhda ishlash; ✓ muammolarni dolzarblik iyerarxiasini aniqlash; ✓ asosiy muammoli vaziyatni belgilash
3-bosqich: Keysdagi asosiy muammoni tahlil etish orqali o'quv topshirig'ining yechimini izlash, hal etish yo'llarini ishlab chiqish	✓ individual va guruhda ishlash; ✓ muqobil yechim yo'llarini ishlab chiqish; ✓ har bir yechimning imkoniyatlari va to'siqlarni tahlil qilish; ✓ muqobil yechimlarni tanlash

4-bosqich: Keys yechimini shakllantirish va asoslash,taqdimot.	✓ yakka va guruhda ishlash; ✓ muqobil variantlarni amalda qo'llash imkoniyatlarini asoslash; ✓ ijodiy-loyiha taqdimotini tayyorlash; ✓ yakuniy xulosa va vaziyat yechimining amaliy aspektlarini yoritish
--	--

Keys. Agressiv muhitda foydalaniluvchi ma'suliyatli temirbeton konstruksiyani ishlab chiqarish uchun loyiha bo'yicha sulfatga chidamli sement qo'llanilishi lozim.

Metodni amalga oshirish tartibi:

- o'qituvchi mashg'ulotga qadar mavzuning asosiy tushunchalari mazmuni yoritilgan input-matnni tarqatma yoki taqdimot ko'rinishida tayyorlaydi;
- yangi mavzu mohiyatini yorituvchi matn ta'lim oluvchilarga tarqatiladi yoki taqdimot ko'rinishida namoyish etiladi;
- ta'lim oluvchilar individual tarzda matn bilan tanishib chiqib, o'z shaxsiy qarashlarini maxsus belgilar orqali ifodalaydilar.

Matn bilan ishlashda tinglovchilar yoki qatnashchilarga quyidagi maxsus belgilardan foydalanish tavsiya etiladi:

Belgilar	1- matn	2- matn	3- matn
“V” – tanish ma'lumot.			
“?” – mazkur ma'lumotni tushunmadim, izoh kerak.			
“+” bu ma'lumot men uchun yangilik.			
“_” bu fikr yoki mazkur ma'lumotga			

qarshiman?			
------------	--	--	--

Metodni amalga oshirish bosqichlari:

1. Dastlab tinglovchilarga belgilangan mavzu yuzasidan tayyorlangan topshiriq, ya'ni tarqatma materiallarni alohida-alohida beriladi va ulardan materialni sinchiklab o'rganish talab etiladi. Shundan so'ng, tinglovchilarga to'g'ri javoblar tarqatmadagi «yakka baho» kolonkasiga belgilash kerakligi tushuntiriladi. Bu bosqichda vazifa yakka tartibda bajariladi.
2. Navbatdagi bosqichda trener-o'qituvchi tinglovchilarga uch kishidan iborat kichik guruhlariga birlashtiradi va guruh a'zolarini o'z fikrlari bilan guruhdoshlarini tanishtirib, bahslashib, bir-biriga ta'sir o'tkazib, o'z fikrlariga ishonirish, kelishgan holda bir to'xtamga kelib, javoblarini “guruh bahosi” bo'limiga raqamlar bilan belgilab chiqishni topshiradi. Bu vazifa uchun 15 daqiqa vaqt beriladi.
3. Barcha kichik guruhlar o'z ishlarini tugatgach, to'g'ri harakatlar ketma-ketligi trener-o'qituvchi tomonidan o'qib eshittiriladi, va tinglovchilardan bu javoblarni “to'g'ri javob” bo'limiga yozish so'raladi.
4. «To'g'ri javob» bo'limida berilgan raqamlardan «yakka baho» bo'limida berilgan raqamlar taqqoslanib, farq bo'lsa “0”, mos kelsa “1” ball quyish so'raladi. Shundan so'ng «yakka xato» bo'limidagi farqlar yuqoridan pastga qarab qo'shib chiqilib, umumiy yig'indi hisoblanadi.
5. Xuddi shu tartibda “to'g'ri javob” va “guruh bahosi” o'rtasidagi farq chiqariladi va ballar “guruh xatosi” bo'limiga yozib, yuqoridan pastga qarab qo'shiladi va umumiy yig'indi keltirib chiqariladi.
6. Trener-o'qituvchi yakka va guruh xatolarini to'plangan umumiy yig'indi bo'yicha alohida-alohida sharhlab beradi.
7. Tinglovchilarga olgan baholariga qarab, ularning mavzu bo'yicha o'zlashtirish darajalari aniqlanadi.

“Quruq qurilish qorishmalari texnologik jarayonlari” ketma-ketligini joylashtiring. O‘zingizni tekshirib ko‘ring!

Harakatlar mazmuni	Ya kka baho	Ya kka xato	To‘ g‘ri javob	G uruh bahosi	G uruh xatosi
To‘ldirgichlarni quritish va fraksiyalarga ajratish.					
Mineral mikro to‘ldirgichlarni qu xolatda zavodga keltirilmasa)					
Barcha komponentlarni omborga joylashtirish (bog‘lovchi moddalar va qo‘shimchalarni ham)					
Qorishtirgich apparatiga komponentlarni tortib solish					
Qorishtirgichda komponentlarni aralashtirish					
Qog‘oz qoplarga QQQ ni qadoqlash va tayyor maxsulotni jo‘natish.					

Keyslar qaysi turi bo‘lishidan qat’iy nazar, ular o‘rtasida keysning subkeyti va obyeki bo‘ladi. Subyekt izlanishning nazariy qarashi ko‘rsatilgan amaliy, tarixiy birligi hisoblanadi.

Ta’lim jarayonida o‘quvchilarda muloqotchanlikni shakllantirish keys texnologiyasidan foydalanib amalga oshirishi mumkin.

- o‘quvchilar bilan o‘zaro birgalikda harakat qilish;
- bolaga ta’sir qilishda uning xulq-atvorini boshqarish, o‘zaro harakatning turli

- yo'llarini qo'llash;
- o'quvchilarni muloqotda o'z-o'zini boshqara olishi;
 - o'zaro munosabatlar jarayonidagi ijodiylik harakterini saqlay bilish;

Mavzuda ko'rsatilgan muammolarni keltirib chiqaruvchi sabablarni topish va ularni o'zaro bog'lagan holda yechimlarni aniqlash.

Kutilayotgan natijalar:

- muammoni salbiy oqibatlarni tushunib yetadi;
- o'rganilayotgan mavzu bo'yicha amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladi;
- o'rganilishi nazarda tutilayotgan tushunchalar haqida malakaga ega bo'ladi;
- muammoli vazifalami yechishda nazariy bilimlarini qo'llaydi;
- muammoni aniqlab, uni hal qilishda yechim topadi.

Avtomobil yo'llarini ekspluatatsiya qilishni o'quv jarayon orqali ifodalashda Keys-Stadi metodining bir qancha jihatlarini keltirish mumkin. Bu metod orqali talabalarda muloqotchanlikni shakllantirish va to'g'ridan to'g'ri yosh ilmiy yo'l sohasi pedagoglarini shakllantirish asosiy vazifa hisoblanadi.

Keys metodi talabalarining asosiy tushunchalarini shakllantiruvchi metod hisoblanadi. Bu orqali talablarda fanni o'rganishning yangi g'oyalari shakllanadi. Bundan tashqari ijodkorlik ruhini shakllantirishning yangi vazifasi hisoblanadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, talabalarni dars jarayoniga qiziqishini oshirish

va dars mashg'ulotlarini tushunarli bo'lishi uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash zarur. Texnik fanlarni o'qitishda pedagogik texnologiyadan foydalanish ta'lim natijalarini oshirishda samarali bo'ladi deb o'ylayman. Texnologiyani qo'llash orqali talabalar yangi tushunchalar, amaliy ko'nikma va bilimlarga ega bo'lishi, mantiqiy fikrlash, shaxsiy fikrga ega bo'lishiga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA HAVOLALAR:

1. Аршинов В. И., Буданов В. Г. Развитие "педагогической технологии" и проблемы теории обучения. Москва: Вопросы философии. – 2017. –50–61.
2. Q.X.Azizov "Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi". O'quv qo'llanma. TAYLQEI. Toshkent 2019 y,
3. Аршинов В. И., Буданов В. Г. Развитие "Педагогической технологии" и проблемы теории обучения. Москва: Вопросы философии. – 2017.
4. Babanskiy Yu. O'qitish samaradorligini oshirishning didaktik asoslari haqida. M.: Pedagogika — 2006 yil.